

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Hany Lojkáskové a soudců Mgr. Vladimíra Sommera a Mgr. Vladimíra Soukupa ve věci

žalobkyně: **Teplárna Kladno s.r.o.**, IČO 26735865
sídlem Dubská 257, 272 03 Kladno - Dubí
zastoupené advokátem JUDr. Petrem Voříškem, Ph.D. LL.M.
sídlem Přístavní 321/14, 170 00 Praha 7

proti
žalované: **TEPO s.r.o.**, IČO 49827065
sídlem Mostecká 3210, 272 01 Kladno - Sítňá
zastoupené advokátem Mgr. Markem Vojáčkem
sídlem Na Florenci 2116/15, 110 00 Praha 1

o změnu závazku ze smlouvy,
o odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Kladně ze dne 22. května 2024, č. j. 28 C 63/2022-429,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se potvrzuje.
- II. Žalobkyně je povinna zaplatit žalované náhradu nákladů odvolacího řízení ve výši 6 776 Kč, a to do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalované.

Odůvodnění:

1. Okresní soud v Kladně (dále jen „soud prvního stupně nebo prvostupňový soud“) shora označeným rozsudkem zamítl žalobu na určení, že cena tepla dodaného žalobkyní žalované na základě smlouvy o dodávkách tepelné energie uzavřená mezi žalobkyní a žalovanou dne 7. 12. 2020 pro období od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023 činí 511,57 Kč/GJ (výrok I. rozsudku), zamítl

Shodu s prvopisem potvrzuje Nikola Řáhová

žalobu na změnu smlouvy o dodávkách tepelné energie uzavřené mezi žalobkyní a žalovanou dne 7. 12. 2020 s účinností od 1. 1. 2023 tak, že se z ní bez náhrady vypouští čl. 12.2, tj. namísto stávajícího textu aby byl v čl. 12 uveden text „vypuštěno“ (výrok II.) a uložil žalobkyni povinnost zaplatit žalované náhradu nákladů řízení ve výši 15 427,52 Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku k rukám zástupce žalované (výrok III. rozsudku).

2. Soud prvního stupně vyšel z toho, že žalobkyně se vůči žalované domáhala, aby soud změnil závazek ze smlouvy o dodávkách tepelné energie, kterou spolu účastníci uzavřeli 7. 12. 2020, a to způsobem uvedeným ve výroku I. a II. rozsudku soudu prvního stupně. Těchto změn závazku ze smlouvy se žalobkyně domáhala z důvodu, že se uvedenou smlouvou zavázala dodávat žalované tepelnou energii v období od 1. 1. 2021 do 31. 12. 2030 za cenu, jejichž výše se podle ujednání ve smlouvě pro každý kalendářní rok upravuje podle vzorce zohledňujícího aktualizované údaje o ceně emisních povolenek, o přírůstku průměrného ročního indexu spotřebitelských cen, o přírůstku průměrného ročního indexu cen průmyslových výrobců a o ceně elektřiny. Ujednáním v čl. 12.2 smlouvy byla nejvyšší možná míra zvýšení či snížení ceny podle vzorce omezena hranicí 3 % ročně v letech 2022 a 2023 a hranicí 5 % ročně v letech 2024 a 2025. Po uzavření smlouvy došlo dle žalobkyně k nepředvídatelnému nárůstu všech ve vzorci zohledněných položek, zejména cen emisních povolenek. Pokud by nárůst ceny podle popsaného vzorce nebyl omezen hranicí 3 % ročně, cena tepla pro rok 2023 by činila 511,57 Kč/GJ, naproti tomu při uplatnění tříprocentní hranice tato cena činí jen 334,82 Kč/GJ. Při takto nízké ceně tepla žalobkyně dle svých tvrzení namísto zisku generuje ztrátu. Žalobkyně požádala proto žalovanou o nové jednání o ceně tepla pro rok 2023, žalovaná však zvýšení ceny tepla nad smluvně sjednanou hranici ročního růstu odmítla.
3. Žalovaná se změnou závazku ze smlouvy nesouhlasila a navrhla zamítnutí žaloby. Tvrdila, že samotným ujednáním v čl. 12.2 smlouvy na sebe žalobkyně pro dobu prvních 5 let trvání závazku převzala nebezpečí změny okolností ohledně ceny plnění a tím se pro tuto dobu připravila o možnost domáhat se změny závazku ze smlouvy v části týkající se ceny plnění. Vedle toho žalovaná spороvala, že by vývoj ceny emisních povolenek byl pro žalobkyni nepředvídatelný a namítala rovněž, že právo na obnovení jednání o smlouvě uplatnila žalobkyně opožděně. Vedle těchto námitek žalovaná uplatnila i řadu dalších, avšak těmi se soud prvního stupně s ohledem na svůj právní názor nezabýval.
4. Soud prvního stupně poté, co konal přípravné jednání, při kterém vyzval žalobkyni podle ust. § 118a odst. 3 o.s.ř. k označení důkazů potřebných k prokázání tvrzení, že jejím úmyslem nebylo sjednat v předmětné smlouvě po dobu prvních 5 let ode dne zahájení dodávek převzetí nebezpečí změny okolností, a že žalovaná o tomto úmyslu žalobkyně při uzavření smlouvy věděla nebo musela vědět. Současně soud prvního stupně žalobkyni poučil o následcích nesplnění této výzvy.
5. Na podkladě provedeného dokazování, jakož i na podkladě shodných skutkových tvrzení účastnic učinil soud prvního stupně závěr o skutkovém stavu věci takový, že účastnice spolu uzavřely dne 7. 12. 2020 smlouvu o dodávkách tepelné energie, kterou se žalobkyně zavázala v období od 1. 1. 2021 do 31. 12. 2030 dodávat žalované tepelnou energii za cenu, kterou si ujednaly pevnou částkou. Dále si účastnice ujednaly vzorec pro každoroční úpravu této ceny na základě ujednaných vnějších okolností a rovněž procentní hranici, o kterou nejvýše se mohla cena ve druhém až pátém roce plnění zvýšit nebo snížit. Vedle toho si ujednaly, že pokud stanovená hranice nebude po 5 letech pro žalobkyni dále přijatelná, dohodnou se na hranici nové. Soud prvního stupně dále zjistil, že 30. 4. 2020 zaslala žalovaná žalobkyni v příloze e-mailu návrh výše uvedené smlouvy obsahující jednak ujednání (tehdy v čl. 12.4) o procentuální hranici pro každoroční úpravu ceny, tehdy však časově neomezené ve výši 3 % ročně, jednak ujednání (tehdy v čl. 18.2) již ve stejném znění jako v čl. 19.2 později uzavřené smlouvy, jak je popsáno výše.

V čl. 19.2 smlouvy pak na sebe obě smluvní strany převzaly nebezpečí změny okolností za tím účelem, aby vyloučily možnost zrušení závazku ze smlouvy soudem. Zároveň si však ujednaly, že tímto zůstalo nedotčeno právo každé z nich vyvolat jednání o změně závazku ze smlouvy, popřípadě se domáhat změny závazku ze smlouvy soudem, a to v případě podstatné změny okolností. Soud prvního stupně dále uzavřel, že v zápisech z jednání mezi účastnicemi ze dne 15. 4. 2020, dne 6. 5. 2020 a dne 18. 6. 2020 byly popsány různé zvažované varianty pro stanovení ceny tepelné energie a počítalo se v nich s dodatečnými smluvně zakotveným úpravami ceny, avšak bez uvedení bližších podrobností. Konečně z výzvy k předložení návrhu smlouvy ze dne 14. 8. 2020 bylo zjištěno, že přílohou této výzvy zaslala žalovaná žalobkyni návrh smlouvy obsahující čl. 12.2 ohledně hranice pro každoroční úpravu ceny již s časovým omezením jen na dobu 5 let, avšak tato hranice měla činit 5 % ročně po celých 5 let. Obsah čl. 19.2 se od konečného výše popsaného znění v později uzavřené smlouvě nelišil. Žalobkyně v návaznosti na uvedenou výzvu vyjádřila ochotu časově omezenou pětiprocentní hranici pro úpravu ceny v připojeném návrhu smlouvy přijmout, i když s žalobkyní dále vyjednávala ohledně kratší délky doby, po kterou se měla hranice uplatňovat, co žalovaná jako variantu pro další jednání připouštěla.

6. V rámci právního hodnocení věci soud prvního stupně uzavřel, že mezi účastnicemi byla uzavřena smlouva o dodávce tepelné energie podle § 76 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a výkonu státní správy v energetických odvětvích a změně některých zákonů („energetický zákon“), jejímž obsahem bylo i ujednání o ceně tepelné energie jako jedna z podstatných náležitostí takového smluvního typu podle § 76 odst. 3 písm. d) energetického zákona. Dále soud prvního stupně dovodil, že subsidiárně se na základě § 96 odst. 5 energetického zákona smlouva o dodávce tepelné energie řídí právní úpravou závazku podle občanského zákoníku, včetně úpravy kupní smlouvy jako nejbližšího smluvního typu, protože smlouvy podle energetického zákona mají povahu právě kupní smlouvy, v tomto odkázal na rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2011, sp. zn. 23 Cdo 3557/2008 a ze dne 25. 4. 2017, sp. zn. 28 Cdo 3618/2015. Dále soud prvního stupně právě s ohledem na subsidiární použití právní úpravy závazků podle občanského zákoníku zkoumal, zda na sebe žalobkyně převzala nebezpečí změny okolností ovlivňujících cenu tepelné energie a vstupujících do výpočtu pro úpravu ceny podle ujednání ve čl. 12.1 smlouvy. Přitom dospěl k závěru, že žalobkyni nebezpečí změny cen ovlivňujících okolnosti ve smyslu ust. § 1765 odst. 2 o.z. převzala, kdy s odkazem na odbornou literaturu argumentoval, že nebezpečí změny okolností může být smluvní stranou převzato i implicitně. Dále argumentoval, že ujednání o ceně tepelné energie je nejen podstatnou náležitostí smlouvy o její dodávce, ale z hlediska vyjednávání obsahu smlouvy a jejího obchodního významu jde o záležitost nejzásadnější. Uvedl, že o tom ostatně svědčí i provedené důkazy v podobě zápisu z jednání a e-mailové korespondence předcházejících uzavření smlouvy, z nichž je patrné, že právě cena byla hlavním bodem zájmu při několikaměsíčním vyjednávání obou stran, což se projevilo i v opakovaných úpravách připravovaného textu smlouvy právě v částech týkajících se ceny. Docházelo při tom k opakovaným úpravám i ohledně procentuálního omezení každoroční úpravy ceny, a to nejen z hlediska časového omezení procentních hranic, ale i ohledně samotné výše procentní sazby, a to dokonce opakovaně oběma směry. Na podkladě toho uzavřel, že šlo o část smlouvy pro obě strany vůbec nejpodstatnější. Dále soud prvního stupně s odkazem na zásadu soukromého práva vyjádřenou v § 3 odst. 2 písm. d) o.z., že daný slib zavazuje a smlouvy mají byly splněny, dedukoval, že autoritativní zásah soudu do smluvních ujednání by se měl omezovat jen na případy, které by bez zásahu vedly k mimořádné nespravedlnosti vyjádřené ve svých důsledcích v ust. § 1765 odst. 1 o.z. O to zdrženlivěji by měl soud zasahovat do takových smluvních ujednání, která jsou pro smluvní strany nejpodstatnější, a podle nichž se rozhodují, zda vůbec smlouvu uzavřou. Dle závěru soudu prvního stupně účastnice v souladu se zásadou smluvní volnosti zvolily vlastní a od zákona odchylnou úpravu dopadů vnějších okolností na obsah jejich závazku ze smlouvy, jde-li o cenu. S přihlédnutím

k uvedené zásadě a k významu ujednání čl. 12.2 smlouvy, tento soud prvního stupně vyložil tak, že žalobkyně, ale i žalovaná na sebe vzala nebezpečí změny okolností ovlivňujících cenu tepelné energie nad ujednanou hranici 3 %, respektive 5 %, a to na roky 2022 až 2025. Jiný výklad čl. 12.2 smlouvy by dle soudu prvního stupně postrádal smysl, neboť v takovém případě by ujednaný nepřekročitelný limit zvýšení ceny přestal být nepřekročitelným a byl by tedy zbytečným. S přihlédnutím k tomuto významu čl. 12.2 smlouvy tak dle soudu prvního stupně není možno ujednání čl. 19.2 smlouvy vykládat jinak než jako obecné pravidlo dopadající na celý závazek ze smlouvy, z něhož ujednání v čl. 12.2 představuje výjimku vztahující se toliko na cenu tepelné energie. Což jinými slovy znamená, že čl. 12.2 je ve vztahu speciality k čl. 19.2, kdy jiný výklad by dle závěru soudu prvního stupně opět zcela popíral smysl čl. 12.2, který umožňuje obnovit jednání o možnostech úpravy ceny tepelné energie až po 5 letech trvání dodávky dle smlouvy. V této souvislosti soud prvního stupně poukázal na to, že zatímco text v čl. 19.2 byl v návrhu smlouvy obsažen v totožném znění již od počátku jednání stran před uzavřením smlouvy, text čl. 12.2 byl v návrhu s postupnými změnami vytvořen až později. Povaha čl. 12.2 jako výjimky z obecného pravidla se pak dle soudu prvního stupně projevuje právě tím, že z něj plyne převzetí nebezpečí změny jen okolností ovlivňujících cenu, nikoliv všech okolností, které mohou mít vliv na práva a povinnosti smluvních stran. Jelikož žalobkyně převzala nebezpečí změny okolností ovlivňujících cenu, nevzniklo jí právo na obnovení jednání o smlouvě v rozsahu týkajícím se z ceny podle ust. § 1765 odst. 1 o.z., a tedy ani navazující právo domáhat se změny závazku soudem podle § 1766 o.z. Proto soud žalobu v celém rozsahu zamítnul. O povinnosti k náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle ust. § 142 odst. 1 o.s.ř. tak, že plně úspěšné žalované přiznal plnou náhradu nákladů řízení představovanou odměnou za zastoupení žalované advokátem a hotovými výdaji tohoto zástupce a rovněž náhradu za DPH podle § 137 odst. 3 písm. b) o.s.ř. Výši odměny zastoupení advokátem soud prvního stupně určil podle § 6 odst. 1 ve spojení s § 1 odst. 2 vyhlášky č. 177/1996 Sb. advokátního tarifu (dále je jen „AT“) za 5 úkonů právní služby potřebných k účelnému bránění práva v celkové výši 11 250 Kč. Sazbu odměny za 1 úkon právní služby soud prvního stupně určil ve výši 2 500 Kč s ohledem na tarifní hodnotu 35 000 Kč podle ust. § 9 odst. 3 písm. b) per analogiam advokátního tarifu. Soud prvního stupně argumentoval, že tarifní hodnotu určil analogicky podle ustanovení dopadajícího na žalobu na projev vůle směřující ke vzniku změny nebo zániku právního jednání, k nimž je žaloba o změnu závazku ze smlouvy svou povahou nejbližší. V této souvislosti soud prvního stupně uvedl, že předmět takového závazku a jeho změny není předmětem ocenitelným penězi, neboť cena tepla sice ve smlouvě ujednána byla, ale jen jako jednotková za 1 GJ. Přesný rozsah dodávky tepla přitom nebyl ve smlouvě ujednan a rozsah již uskutečněné dodávky nebyl v řízení dokazován, ani shodně tvrzen. Konečně také soud prvního stupně poznamenal, že požadavek žalobkyně na změnu závazku ze smlouvy není závazný pro konečné rozhodnutí soudu s ohledem na § 1766 odst. 1 větu poslední o.z. Soud prvního stupně tak shledal tarifní hodnotu ve výši 35 000 Kč přílehavou na rozdíl od žalované požadované tarifní hodnoty bezmála 115 000 000 Kč. Náhradu hotových výdajů soud určil ve výši 300 Kč za každý z 5 úkonů právní služby dle § 13 odst. 4 AT. K nákladům řízení žalované dále připočetl náhradu za DPH dle § 137 odst. 3 písm. a) o.s.ř., kterou určil z odměny za zastupování a z náhrady hotových výdajů podle § 151 odst. 2 věty druhé o.s.ř. ve výši 2 677,50 Kč. Celkovou náhradu nákladů řízení žalované potřebných k účelnému bránění práva tak soud prvního stupně určil ve výši 15 427,50 Kč.

7. Proti rozsudku soudu prvního stupně podala žalobkyně včasné odvolání, a to proti všem jeho výrokům s odkazem na odvolací důvody podle ust. § 205 odst. 2 písm. e) a g) o.s.ř. Žalobkyně vyjádřila nesouhlas se závěrem soudu prvního stupně, že zásah soudu do smluvních ujednání by měl být zdrženlivější u takových ujednání, která jsou pro smluvní strany nejpodstatnější a podle nich se rozhodují, zda smlouvu vůbec uzavřít. Má za to, že takové kritérium z ust. § 1769 odst. 1 o.z. neplyne, ba je s ním dokonce v rozporu, jelikož z povahy věci toto ustanovení směřuje právě na ujednání, které jsou pro strany při uzavření smlouvy podstatná. Jestliže soud

podle ust. § 1766 odst. 1 o.z. oprávněn závazek zcela zrušit, je dle žalobkyně zřejmé, že tato právní úprava má dopadat především na situace, kdy se podstatně změnila okolnost, za níž strany při rozhodování, zda a s jakým obsahem smlouvu uzavřít vycházely. Soud prvního stupně dle žalobkyně tímto svým názorem fakticky ust. § 1765 a 1765 o.z. vyprazdňuje, neboť není příliš pravděpodobné, že by se někdo domáhal změny závazku ze smlouvy či jeho zrušení na základě podstatné změny okolností, která má dopad pouze na nepodstatná smluvní ujednání a závazky z nich vzešlé. Žalobkyně dále poukázala na to, že se po celou dobu kontraktačního procesu jakékoliv limitaci meziročního navýšení ceny tepelné energie zásadně bránila, a že na ni nakonec přistoupila pouze v zájmu toho, aby nedošlo k ohrožení dodávek tepla pro koncové odběratele. Rozhodně se nezavázala akceptovat jakoukoliv změnu okolností, která do budoucna může nastat, včetně takové, která na straně žalobkyně vyvolává ztráty v objemu stovek milionů Kč ročně. Z toho, že žalobkyně limitaci nakonec akceptovala, proto v žádném případě nelze dovozovat, že tím automaticky převzala i nebezpečí jakékoliv změny okolností. Dále žalobkyně uvedla, že nesouhlasí s výkladem čl. 12.2 smlouvy zaujatým soudem prvního stupně, tedy upozornila, že v tomto ustanovení nebyl sjednán limit zvýšení ceny tepla, ale pro úpravu ceny tepla, tedy limit by se uplatnil i v případě, že by z něj naopak mělo plynout snížení ceny. Pokud by však došlo k zcela opačnému vývoji, tj. pokud by došlo k takovému poklesu ceny vstupů, že by cena v důsledku uplatnění limitu převyšovala maximální možnou cenu tepla vyplývající z cenových předpisů Energetického regulačního úřadu, byla by žalobkyně nucena prolomení limitů akceptovat, jinak by se totiž dopustila přestupku podle ust. 16 odst. 1 písm. d) zákona č. 526/1990 Sb., o cenách. Žalobkyně dále uvedla, že sjednaný limit by se použil vždy, dokud by jeho aplikací nedošlo k hrubému nepoměru zvýhodňujícímu jednu ze stran smlouvy ve smyslu ust. § 1765 odst. 1 o.z. Strany předpokládaly, že cena pro další kalendářní rok vzešlá ze vzorce sjednaného v čl. 12.1 smlouvy může být vyšší, proto jej také žalovaná do smlouvy požadovala vložit a žalobkyni nakonec nezbylo, přestože se tomu po celou dobu vyjednávání důrazně bránila než limit akceptovat. Učinila tak mimo jiné proto, že v žádném případě nepředpokládala ani rozumně předpokládat nemohla, že náklady na výrobu tepla porostou natolik, že se při aplikaci tříprocentního limitu meziročního navýšení ceny tepla dostane do situace, kdy nejenže již nebude generovat z výroby tepla pro žalovanou žádný zisk, ale když cena nebude trvale krýt fixní náklady a zčásti dokonce ani náklady variabilní. Akceptaci takového stavu přitom nelze po žalobkyni spravedlivě požadovat. Ve vztahu k důkazům provedeným ohledně průběhu kontraktačních jednání žalobkyně uvedla, že jejich smyslem bylo prokázat, nikoliv jaká část smlouvy byla pro strany nejpodstatnější, nýbrž to, že žalobkyně ujednáním ve čl. 12.2 ve smlouvě nepřevzala nebezpečí změny okolností. Dle žalobkyně z těchto důkazů jednoznačně plyne, že v žádném případě neměla v úmyslu nebezpečí změny okolností převzít a nelze proto čl. 12.2 smlouvy vykládat opačně. Takový výklad je nesprávný a ani z provedených důkazů neplyne. Konečně žalobkyně namítla, že důkaz o tom, že žalobkyně převzala nebezpečí změny okolností byl na žalované, která přitom důkazní břemeno v tomto směru, podle názoru žalobkyně, neunesla. Požadavek, aby naopak žalobkyně prokazovala negativní skutečnost spočívající v tom, že nebezpečí změny okolností nepřevzala, žalobkyně hodnotila jako nepřiměřený, z povahy věci nesprávný a jako takový nespravedlivý. S ohledem na vše uvedené žalobkyně navrhla, aby odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

8. Žalovaná ve svém vyjádření k odvolání žalobkyně uvedla, že se zcela ztotožňuje s argumentací soudu prvního stupně. Poukázala na to, že ust. § 1765 odst. 1 o.z. směřuje zejména na dlouhodobější závazky a usnadňuje cestu k jejich dalšímu trvání i přes nečekané výkyvy důležitých externích činitelů. V každém případě však musí jít o změnu mimořádnou anomální, nikoliv jen nadprůměrnou. Žalobkyně se přitom zvýšení ceny plnění domáhá po pár měsících po uzavření smlouvy. Dále dle žalované platí, že § 1765 odst. 2 o.z. v žádném případě nezbavuje kontrahendy odpovědnosti za co nejdůkladnější a nejpečlivější vyhodnocení a zvážení rizik, která s vlivem svého plnění podstupují dle standartu požadovaných § 5 odst. 1 o.z. s ohledem na to, že

žalobkyně je odborníkem, s ohledem na to, že se dlouhodobě zaměřuje na dodávku tepelné energie. Zda po ní důvodně požadovat, aby jednala s využitím těch nadprůměrných znalostí a dovedností a s takovou zvláštní pečlivostí, jež vyžaduje daná profese nebo stav. Dle žalované se tak lze ztotožnit se závěrem soudu prvního stupně, že do autonomie vůle stran ve smluvních závazcích je nutno zasahovat zdrženlivě, nadto v daném případě ani nelze tvrdit, že by ujednání o ceně do smlouvy bylo zahrnuto žalovanou, když cena plnění byla výsledkem dlouhodobých jednání mezi stranami a žalobkyně při nich vystupovala jako odborník. V této souvislosti žalovaná poukázala na to, že žalobkyně ve zprávě ze dne 26. 8. 2020 výslovně uvádí, že po detailním interním projednání předkládá variantu zastropování indexu ceny tepla na 5 let. Zásah do smlouvy žádaný žalobkyní nadto po pár měsících jejího trvání by byl dle žalované nespravedlivý a zcela pro něj absentují reálné ekonomické důvody. Dále také je třeba zohlednit, že předmětem plnění je teplo dodávané obyvatelům a kritické infrastruktury města Kladno. Žalovaná dle inflační doložky ve smlouvě nastavila smluvní vztah se svými odběrateli a vyhovění žalobnímu návrhu by tak mělo negativní dopad na veškeré odběratele města Kladno. Žalovaná dále odkázala na posouzení zpracované Technickou univerzitou Ostrava, výzkumné energetické centrum, ze kterého vyplývá, že cena stanovená smlouvou byla nepřiměřeně vysoká a převyšovala cenu obvyklou. Dále žalovaná namítla, že žalobkyně neprokázala své tvrzení, že při uzavření smlouvy nemohla předpokládat, že náklady na výrobu tepla vzrostou tak, že bude ve ztrátě. Namítla, že žalobkyně se neměla spoléhat pouze na údaje pro plánování poskytnuté specialisty skupiny SEV.N, jejímž je členem. Žalobkyně pak netvrdí, jaké konkrétní kroky ona sama podnikla pro odhad vývoje ceny emisních povolenek, jejichž cena se ostatně v současné době opět ustálila. Navíc je obecně známou skutečností, že žalobkyně získává zdarma část povolenek pro účely výroby a dodávky tepla. S odkazem na mediální vyjádření generálního ředitele skupiny SEV.N ze dne 3. 12. 2020 učiněné jen pár dní před podpisem smlouvy žalovaná dovozovala, že lze jen těžko uvěřit tomu, že v rámci svého interního fungování skupina SEV.N nepočítala s variantou vysoké ceny emisních povolenek. Ohledně ceny emisních povolenek dále žalovaná namítla, že je známo, že jejich ceny nejsou a nikdy nebyly stálé a již v roce 2018, tedy před uzavřením smlouvy, bylo možné pozorovat prudký nárůst ceny, a to trojnásobný. Podle žalované tak žalobkyně nedostala své povinnosti vynaložit odbornou péči ve smyslu ust. § 5 odst. 1 o.z., a že zvýšení cen emisních povolenek bylo možné předpokládat jako jednu z možností, ba naopak jako pravděpodobnou variantu. Konečně žalovaná uvedla, že účastníci za účelem pokrytí nepředpokládaných nákladů a veškerých dalších vlivů, které do produkční činnosti žalobkyně vstupují či po dobu trvání smlouvy vstupovat budou v rámci čl. 12.2 smlouvy, ujednaly, že plná cena za teplo bude každoročně opravena pevnou inflační částkou. Účelem takového ujednání je zároveň předejít zásadním změnám smluvních podmínek, a dále aby byli ve veřejném zájmu chráněni odběratelé žalované, a to jak články kritické infrastruktury, tak občané města a další. Je sice pravdou, že účastníci si v čl. 19.2 smlouvy ponechali právo vyvolat jednání o změně smlouvy a případně se domáhat soudně i o změny mimo jiné z důvodu podstatné změny okolností, toto právo si však ve vztahu ke změně okolností spočívající v ekonomické únosnosti žalobkyně poskytovat plnění upravuje odchylně od dispozitivního ust. § 1765 o.z., takže právo domáhat se vůči druhé straně obnovení jednání o smlouvě, včetně navazujícího podání návrhu podle § 1766 o.z. vyloučeno pro prvních 5 let trvání smlouvy, což vyplývá z čl. 12.2 smlouvy, ve kterém si účastníci řízení ujednali, že pokud každoroční úprava ceny o pevnou inflační částku nebude pro žalobkyni dostačující a cena plnění pro ni bude dál ekonomicky neakceptovatelná, vstoupí účastníci po 5 letech trvání smlouvy v jednání a vyvinou úsilí při nalezení dohody o pro obě strany akceptovatelném limitu indexace ceny tepelné energie pro další trvání smlouvy. Toto omezení si účastníci sjednali z důvodu jistoty žalované co do ceny plnění, jelikož tato má vliv na udržitelnou ekonomiku žalované a na konečné odběratele tepelné energie. Soud prvního stupně proto dle názoru žalované význam čl. 12.2 a 19.2 smlouvy posoudil komplexně a dospěl ke správnému závěru, že účastnice nebezpečí změny okolností po dobu prvních 5 let trvání smlouvy převzaly. Pokud by došlo k opačné situaci, plnění dle smlouvy by pro žalobkyni bylo extrémně

ziskové, nebyla by ani žalovaná oprávněna domáhat se soudně po dobu prvních 5 let snížení ceny. S ohledem na uvedené žalovaná navrhl, aby odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o věci samé potvrdil a přiznal žalované náhradu nákladů odvolacího řízení. Ve vztahu k výroku o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně pak žalovaná navrhl, že tuto soud prvního stupně stanovil nesprávně s ohledem na hodnotu předmětu řízení, když nejde o standardní žalobu na určení, ale pro případ, že by jí soud vyhověl, víme o jakou by šlo tarifní hodnotu, když známe požadovaný nárůst ceny a množství tepla dodaného v roce 2023.

9. Krajský soud v Praze jako soud odvolací (ust. § 110 odst. 1 o.s.ř.) po zjištění, že odvolání bylo podáno proti nepravomocnému rozsudku okresního soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) v zákonné lhůtě (ust. § 204 odst. 1 o.s.ř.), že jde o rozhodnutí, proti kterému je odvolání přípustné (ust. § 201 o.s.ř.), a že žalobkyní uplatněné skutečnosti lze podřadit pod dovolené odvolací důvody (ust. § 205 odst. 2 písm. e/ a g/ o.s.ř.), přezkoumal napadený rozsudek soudu prvního stupně v rozsahu uvedeném v ust. § 212 věta první o.s.ř. a ust. § 212a odst. 1 a 3 o.s.ř., tj. v celém rozsahu, tedy přezkoumal řízení, které vydání napadeného rozhodnutí předcházelo, přihlížel k vadám řízení, které mohl mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (ust. § 212a odst. 5 o.s.ř.) a poté dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.
10. Předně je třeba říci, že soud prvního stupně v dostatečném rozsahu zjistil skutkový stav věci, přičemž odvolací soud se s jeho závěry ztotožňuje v tom ohledu, že účastnice spolu uzavřely dne 7. 12. 2020 smlouvu o dodávkách tepelné energie, kterou se žalobkyně zavázala v období od 1. 1. 2021 do 31. 12. 2030 dodávat žalované tepelnou energii za cenu, kterou si ujednaly pevnou částkou. Dále si účastnice ujednaly vzorec pro každoroční úpravu této ceny na základě ujednaných vnějších okolností a rovněž procentní hranici, o kterou nejvýše se mohla cena ve druhém až pátém roce plnění zvýšit nebo snížit. Vedle toho si ujednaly, že pokud stanovená hranice nebude po 5 letech pro žalobkyni dále přijatelná, dohodnou se na hranici nové. Soud prvního stupně dále zjistil, že 30. 4. 2020 zaslala žalovaná žalobkyni v příloze e-mailu návrh výše uvedené smlouvy obsahující jednak ujednání (tehdy v čl. 12.4) o procentuální hranici pro každoroční úpravu ceny, tehdy však časově neomezené ve výši 3 % ročně, jednak ujednání (tehdy v čl. 18.2) již ve stejném znění jako v čl. 19.2 později uzavřené smlouvy, jak je popsáno výše. V čl. 19.2 smlouvy pak na sebe obě smluvní strany převzaly nebezpečí změny okolností za tím účelem, aby vyloučily možnost zrušení závazku ze smlouvy soudem. Zároveň si však ujednaly, že tímto zůstalo nedotčeno právo každé z nich vyvolat jednání o změně závazku ze smlouvy, popřípadě se domáhat změny závazku ze smlouvy soudem, a to v případě podstatné změny okolností. V zápisech z jednání mezi účastnicemi o uzavření uvedené smlouvy ze dne 15. 4. 2020, dne 6. 5. 2020 a dne 18. 6. 2020 byly popsány různé zvažované varianty pro stanovení ceny tepelné energie a počítalo se v nich s dodatečnými smluvně zakotveným úpravami ceny, avšak bez uvedení bližších podrobností. Konečně ve výzvě k předložení návrhu smlouvy ze dne 14. 8. 2020 bylo zjištěno, že přílohou této výzvy zaslala žalovaná žalobkyni návrh smlouvy obsahující čl. 12.2 ohledně hranice pro každoroční úpravu ceny již s časovým omezením jen na dobu 5 let, avšak tato hranice měla činit 5 % ročně po celých 5 let. Obsah čl. 19.2 se od konečného výše popsaného znění v později uzavřené smlouvě nelišil. Žalobkyně v návaznosti na uvedenou výzvu vyjádřila ochotu časově omezenou pětiprocentní hranici pro úpravu ceny v připojeném návrhu smlouvy přijmout, i když s žalobkyní dále vyjednávala ohledně kratší délky doby, po kterou se měla hranice uplatňovat, co žalovaná jako variantu pro další jednání připouštěla.
11. Odvolací soud dále hodnotí jako správné též právní závěry soudu prvního stupně, že mezi účastnicemi byla platně uzavřena smlouva o dodávce tepelné energie ve smyslu ustanovení § 76 energetického zákona, která se subsidiárně řídí úpravou závazků podle občanského zákoníku včetně úpravy kupní smlouvy, jako svou podstatou nejbližšího smluvního typu.

12. Soud prvního stupně dále správně zkoumal, zda na sebe účastnice jako strany smlouvy o dodávkách tepelné energie převzaly nebezpečí změny okolností ovlivňujících cenu tepelné energie a vstupujících do výpočtu pro úpravu ceny dle ujednání v čl. 12.1 smlouvy. Za účelem takového zjištění je třeba provést výklad smlouvy jako právního jednání dle dále uvedených pravidel.
13. Dle § 556 odst. 1 o. z. co je vyjádřeno slovy nebo jinak, vyloží se podle úmyslu jednajícího, byl-li takový úmysl druhé straně znám, anebo musela-li o něm vědět. Nelze-li zjistit úmysl jednajícího, přisuzuje se projevu vůle význam, jaký by mu zpravidla přikládala osoba v postavení toho, jemuž je projev vůle určen.
14. Dle § 556 odst. 2 o.z. při výkladu projevu vůle se přihlédne k praxi zavedené mezi stranami v právním styku, k tomu, co právnímu jednání předcházelo, i k tomu, jak strany následně daly najevo, jaký obsah a význam právnímu jednání přikládají.
15. Ve vztahu k otázce výkladu právního jednání je rozhodovací praxe Nejvyššího soudu ustálena (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2017, sp. zn. 29 Cdo 61/2017) v závěrech, že základní pravidlo výkladu adresovaných právních jednání formuluje ustanovení § 556 odst. 1 věty první o. z. Soud nejprve zkoumá (zjišťuje), jaká byla skutečná vůle (úmysl) jednajícího, a to při zohlednění všech v úvahu přicházejících (zjištěných) okolností. Ochrana dobré víry adresáta právního jednání pak vyžaduje (a § 556 odst. 1 věta první o. z. tak normuje výslovně), aby soud právní jednání vyložil jen podle takového úmyslu jednajícího, který byl anebo musel být adresátovi znám. Při zjišťování úmyslu jednajícího tudíž soud přihlíží toliko k těm okolnostem, které mohl vnímat i adresát právního jednání. Jinými slovy, pro výklad právního jednání je určující skutečná vůle (úmysl) jednajícího (která byla anebo musela být známa adresátovi), již je třeba upřednostnit před jejím vnějším projevem (např. objektivním významem užitých slov). Teprve tehdy, nelze-li zjistit skutečnou vůli (úmysl) jednajícího, postupuje soud podle pravidla vyjádřeného v § 556 odst. 1 větě druhé o. z. Ustanovení § 556 odst. 2 o. z. pak uvádí demonstrativní výčet okolností, k nimž soud při výkladu právního jednání přihlíží (k těmto závěrům se Nejvyšší soud přihlásil též v rozsudku ze dne 22. 5. 2020, sp. zn. 23 Cdo 2126/2018). Platí přitom, že je možné zohlednit zásadně vše, z čeho lze na úmysl jednajícího usuzovat (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2019, sp. zn. 23 Cdo 2069/2017). Za základní výkladové metody ve své rozhodovací praxi Nejvyšší soud (např. rozsudek ze dne 28. března 2011, sp. zn. 33 Cdo 4789/2009) označil výklad jazykový (z hlediska možného významu jednotlivých použitých pojmů), logický (z hlediska vzájemné návaznosti použitých pojmů) a systematický (z hlediska řazení pojmů ve struktuře celého právního jednání). Dále je třeba zmínit výklad teleologický (podle smyslu a účelu právního jednání).
16. Shora uvedená obecná východiska odvolací soud promítnul do konkrétních poměrů projednávané věci a uzavřel, že skutečnou shodnou vůlí stran smlouvy bylo ujednat si v čl. 12.2 smlouvy pro cenu plnění převzetí nebezpečí změny okolností ovlivňujících cenu tepelné energie nad ujednanou hranici 3, respektive 5 %, a to na roky 2022 až 2025. Uvedené plyne už z toho, že strany, které jsou odborníky v oblasti výroby a distribuce tepla, si, přestože do výpočtu vstupuje velmi volatilní parametr v podobě ceny emisních povolenek, sjednaly dosti restriktivní zastropování výsledku výpočtu, o kterých se cena tepla může v prvních 5 letech trvání smlouvy změnit, a to výslovně s tím, že až teprve poté dojde případně k jednání o změně smlouvy ohledně limitu indexace ceny plnění. Z toho a contrario plyne, že v prvních 5 letech je jednání o změně vyloučeno, a tedy i to, že strany na sebe berou riziko změny poměrů. Uvedené platí tím spíše, když obě účastnice mají postavení odborníků v oblasti výroby a distribuce tepla, protože jim riziko vysoké proměnlivosti ceny emisních povolenek muselo být zřejmé, když jednak je dáno už burzovním způsobem obchodování s nimi, jednak, jak správně uváděla žalovaná, z minulosti už

byl znám nejméně 1 případ extrémně prudkého nárůstu jejich ceny. Pokud za takové situace strany smlouvy souhlasí se zastropováním indexace ceny, do které jako parametr vstupuje cena povolenek, a to dokonce na dobu 5 let, berou na sebe riziko výkyvů ceny povolenek, které zastropování indexace ceny tepla nutně nepokryje. Pro uvedený závěr pak svědčí i okolnost, že žalovaná měla zájem na předvídatelnosti cen tepla aspoň pro určité období trvání smlouvy, kdy tento zájem současně musel být zřejmý i žalobkyni, což se podává z okolnosti, že čl. 12.2. smlouvy nebyl v jejím návrhu, který byl předmětem jednání kontrahendů, přítomen od počátku, ale byl vytvořen až později postupnými změnami. Uvedené jej současně (vedle jeho obsahu) staví do vztahu speciality k obecnému ujednání v čl. 19.2 smlouvy, jež dopadá na celý závazek ze smlouvy a obecně nevylučuje právo stran smlouvy domáhat se obnovení jednání o smlouvě a popřípadě změny závazku ze smlouvy soudem za podmínek stanovených v § 1765 a 1766 o. z. Článek 12.2. tak představuje výjimku z obecného pravidla a plyne z něj převzetí nebezpečí změny jen okolností ovlivňujících cenu, nikoliv okolností, které mohou mít vliv na jiná práva a povinnosti stran.

17. Důsledkem převzetí rizika změny okolností pak je, jak správně dovodil soud prvního stupně, nezaložení práva domáhat se obnovení jednání o smlouvě, a poté ani práva domáhat se změny závazku ze smlouvy soudem dle § 1765 odst. 1 § 1766 odst. 1 o.z.
18. Pokud jde o další odvolací námitky, žalobkyni lze dát za pravdu v tom, že soud prvního stupně měl poučení dle § 118a odst. 3 o.s.ř. o nutnosti doplnit důkazy k prokázání úmyslu sjednat v předmětné smlouvě po dobu prvních 5 let ode dne zahájení dodávek převzetí nebezpečí změny okolností směřovat na žalovanou a nikoliv na žalobkyni, tato okolnost je však bez vlivu na věcnou správnost rozsudku soudu prvního stupně, neboť ten nakonec není založen na závěru neunesení důkazního břemene kteroukoliv z účastnic.
19. Pokud dále žalobkyně namítala, že v rámci kontraktačního procesu se bránila sjednání limitu indexace, jde o tvrzení bez právního významu, podstatné je, jaký byl výsledek kontraktačního procesu v podobě projevené shodné vůle stran smlouvy. Ta byla taková, jak již bylo uvedeno. Za takové situace případný nesouhlas žalované s limitací indexace ceny má povahu pouhé mentální výhrady, která je právně nerozhodná.
20. Nedůvodná je námitka žalobkyně, že pokud by došlo k poklesu ceny tepla překračujícím ujednaný limit 3, respektive 5 %, toto by byla nucena akceptovat, neboť jinak by jí hrozila sankce za správní delikt. Z hlediska výkladu smlouvy je taková okolnost nerozhodná, když jde o důsledek veřejnoprávní regulace, který nemá vliv na uplatňování soukromého práva.
21. Další odvolací námitky pak vychází z předpokladu, že nedošlo k ujednání převzetí rizika změny okolností, k tomu však došlo, takže jsou nedůvodné bez dalšího.
22. S ohledem na uvedené byl rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný potvrzen dle ust. § 219 o.s.ř., a to včetně akcesorického výroku o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně.
23. Ve vztahu k výroku o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně pak soud uvádí, že s ohledem na okolnost, že proti němu žalovaná nepodala odvolání, nemohl s ohledem na zákaz reformace in peius vyjádřený v nálezů Ústavního soudu ze dne 10. 4. 2024, sp. zn. I. ÚS 1238/23 přihlídnout k námitce žalované, že tarifní hodnota pro účely stanovení odměny zástupce žalované měla být určena jako hodnota tepla dodaného v roce 2023 při ceně požadované žalobkyní.

24. O náhradě nákladů odvolacího řízení bylo rozhodnuto dle ust. § 224 odst. 1 o.s.ř. ve spojení s § 142 odst. 1 o.s.ř. tak, že v odvolacím řízení plně úspěšné žalované byla přiznána plná náhrada jeho nákladů. Náklady odvolacího řízení jsou představovány odměnou zástupce žalované za 2 úkony právní služby (vyjádření k odvolání, účast u jednání) po 2 500 Kč/1 úkon, a to s ohledem na tarifní hodnotu ve výši 35 000 Kč podle § 9 odst. 3 písm. b) per analogiam AT, kdy odvolací soud se ztotožňuje s názorem soudu prvního stupně, že toto je třeba určit analogicky podle ustanovení dopadajícího na žaloby na projev vůle směřující ke vzniku změny nebo zániku právního jednání, k nimž je žaloba o změně závazku ze smlouvy svou povahou nejblíží. Předmětem řízení totiž není penězi ocenitelné plnění (zde například dodané teplo), nýbrž abstraktní změna ujednaného závazku. Nato lze se soudem prvního stupně souhlasit v tom, že rozsah dodávky tepla uskutečněné v roce 2023 nebyl v řízení dokazován, ani shodně tvrzen s ohledem na to, že nejde o rozhodnou skutečnost ve věci samé. Jeho zjišťování jen pro účely rozhodnutí o náhradě nákladů řízení by bylo neúčelné a nevhodné. Nadto žalobkyní požadovanou cenu tepla nelze ztotožnit s cenou obvyklou v daném místě a čase, k tomu viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 11. 2018, sp. zn. 30 Cdo 5795/2017. Žalobkyně pak dokonce tvrdila, že obvyklou cenu tepla ani nejde určit. Lhůtu k plnění náhrady nákladů řízení soud stanovil podle § 160 odst. 3 o.s.ř. jako třídní, když neshledal důvody pro stanovení lhůty jiné. Náhradu nákladů odvolacího řízení je žalobkyně povinna zaplatit k rukám zástupce žalované podle § 149 odst. 1 o.s.ř.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat prostřednictvím Okresního soudu v Kladně dovolání k Nejvyššímu soudu, a to do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně, anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak, když přípustnost dovolání je oprávněně zkoumat jen dovolací soud.

Praha 27. listopadu 2024

JUDr. Hana Lojkásková v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Nikola Řáhová